

Եղիշե Չարենց

Աթիլա

I

Топчи их рай, Атилла!

Вяч. Иванов

Դարերի խորքից արթնացած նորից՝
Անցնո՛ւմ եմ ահա երկրի դաշտերում.
Նայում եմ դեպի հրդեհվող հեռուն՝
Դարերի խորքից բարձրացած նորից:

Ինձ թաղել էին ոսկի դագաղում
Ինձ հոները մի հեռավոր գիշեր:
Եվ ո՛չ մի արքա տեղրս չգիտեր
Եվ աճյունիս հետ ոչ-ոք չէ՛ր խաղում:

Մոռացե՛լ էին արքա Աթիլին:
Եվ հեզնում էին երագը նրա...
Եվ կարծում էին, որ մեռել է նա...
Իսկ ես բարձրացել, անցնում եմ կրկին:

Եվ հրդեհների բոցերը դեղին

Խանձում են ահա աստղերը նորից.
Էլ չե՛ք մոռանա, չե՛ք հեզմի էլ ինձ՝
Հոների արքա հզո՛ր Աթիլին:

Ես կրկին ահա քանդում եմ, վառում.
Քաղաքներ, գյուղեր փլչում են իմ դեմ.
Եվ այս անգամ ես՝ գո՛՛ն, անհա՛ղթ արդեն՝
Մի կարմիր գիշեր կմտնեմ Հոռն...

Եվ իմ երկաթե բռունցքովը ես
Ձեր տաճարները անդարձ կքանդեմ.
Նորի՛ց կսողան արքաներն իմ դեմ՝
Մանր, ճահճային ճիճուների պես...

Նրանք խեղկատակ ու ողորմելի,
Որ, կույր, խնդացին նստած կրկեսում՝

Երբ Թեոդոսը տեսավ երազում,
Որ կոտորվել է նետը Աթիլի:

Նրանք, որ մի օր իմ անակրնկալ
Մահով կուրացած, որպես երազում,
Մի ինչ-որ հանգի՛ստ էին երազում
Հոգնած մարդկության ու իրենց համար:

Եվ չըզիտեին, որ ես չե՛մ մեռել,
Որ ես չե՛մ մեռնի, որ եղել եմ, կամ՝
Նորի՛ց կքնեմ, նորի՛ց կարթնանամ,
Ես հազարանուն՝ Մահ, Ավերք ու Նեռ...

II

Տեսնում են նորից իմ աչքերը նեղ,

Որ սեզ նժույզիս սմբակների տակ
Ցնդում եմ, որպես տարտամ հիշատակ,
Ձեր երազային շենքերը բյուրեղ...

Հե՛յ, արևմուտքից մինչև արևելք
Պիտի հրդեհեմ ու քանդե՛մ հիմա՝
Ես արքա՛, աստվա՛ծ, տե՛նդ, ավերոն՛ւնք ու մա՛հ,
Ես ճշմարտության խարազանը մերկ:

Եվ թո՛ղ աշխարհի տերերն իմանան,
Եվ խոր ըմբռնեն մի վերջին անգամ,
Որ եղե՛լ եմ ես, կլինե՛մ ու կա՛մ,
Ե՛ս անհերքելի ու հավերժական...

Եվ թո՛ղ մարդկային ցեղերն առանձին
Հավիտյան հիշեն աղոթքում, երգում,
Որ խոտ չի՛ բուսնի այլևս այն երկրում,
Որով անցել է Աթիլի հին ձին...

Թող հիշեն նոքա, որ կանքս բռնի,
Քանդումի, հրի իմ ցնորքը հին,
Երբեք չի՛ ցնդի, երբեք չի՛ մեռնի,
Ոչ-ոք չի՛ հաղթի արքա Աթիլին...

III

Իսկ երբ մի գիշեր կրկին հազենամ,
Երբ հոգնի խաղից մարմինս արի
Նորի՛ց կքնեմ մի քանի տարի,
Ոսկի դագաղիս գիրկը կզնամ:

Եվ ինձ իմ մոայլ հսկաները խենթ,
Առանց աղոթքի և առանց խոսքի,

Նորից կթաղեն դագաղում ոսկի
Եվ թաղողները կթաղվեն ինձ հետ

Որ իմ մարմինը ո՛չ ոք չգտնի,
Որպեսզի ո՛չ ոք երբեք չիմանա,
Թե ո՛ր է թաղված հին Աթիլը նա,
Որ հավասարեց ձեր փառքը գետնի...

Որպեսզի կրկին, երբ երկրի հրից
Երկնի աստղերը գանգատվեն քարին՝
Իր հին երազին մի՛շտ հավատարիմ
Արքա Աթի՛լը բարձրանա նորից...

1916 թ., Մոսկվա